

1 **Sak 5/LM24 - Vedlegg 1 - Sentralstyrets forslag til** 2 **prinsippprogram**

3 Ingeniører og teknologer skal løse mange av de store samfunnsutfordringene verden står
4 overfor. I sammenheng med bærekraftig omstilling og digitalisering er det stort behov for å
5 utdanne flere ingeniører og teknologer. Av den grunn må Norge lansere en gjennomgående
6 realfags- og teknologisatsning for å løse disse samfunnsutfordringene.

7 Det må sikres at nyutdannede ingeniører og teknologer har tilstrekkelig høy og relevant
8 kompetanse for å sikre grønn omstilling, digitalisering og et konkurransedyktig arbeidsliv.

9 **Realfag er løsningen**

10 Norge skal være en ledende nasjon innen realfag og teknologi. Dette må gjenspeiles i
11 grunnopplæringen og videregående opplæring. NITO Studentene vil at undervisningen i
12 realfag skal styrkes. Naturfag bør deles opp i fagets disipliner og timetallet økes. Det bør
13 innføres et nytt fag i teknologi og programmering i ungdomsskolen. Rekrutteringen av
14 realfagslærere og undervisernes kompetanse i realfag må styrkes, og karaktersystemet må
15 tillegge realfagene større betydning.

16 Norge skal ha en forskningsbasert ingeniør- og teknologiutdanning i verdensklasse som en
17 del av en realfags- og teknologisatsning. Dette forutsetter økt finansiering av
18 utdanningene, som inkluderer infrastruktur, praksisplasser, undervisningstimer, utstyr og
19 høykompetente undervisere i alle emner. Alle ingeniør- og teknologistudier på
20 bachelornivå bør ha tilbud om studiepoenggivende praksis. NITO Studentene skal arbeide
21 for innføring av en nasjonal deleksamen i treårig ingeniørutdanning.

22 Ingeniør- og teknologiutdanningene er av stor betydning for samfunnet. Det tilsier et større
23 behov for nasjonal styring, koordinering og oppfølging enn for mange andre utdanninger.
24 Det er i dag mange utfordringer ved disse utdanningene, herunder lav
25 undervisningskvalitet, sårbare fagmiljøer med lav forskerkompetanse, lite bruk av
26 studentaktive undervisningsformer og sviktende prosesser for kvalitetsutvikling. For å møte
27 fremtidens behov for teknologikompetanse, må samfunnet sette søkelys på kvalitet,
28 læringsutbytte og gjennomføring i ingeniør- og teknologiutdanningene.

29 **Lik rett til utdanning**

30 Alle skal ha lik rett til å ta høyere utdanning i Norge. For å oppnå lik rett til utdanning i
31 Norge må studiestøtten økes til minimum 1,5 G og justeres på samme måte som
32 folketrygdens grunnbeløp. Det skal være mulig å studere på heltid uten å være avhengig av
33 deltidsjobb eller annen økonomisk støtte. Dette inkluderer at studenter har tilgang til
34 studentboliger med akseptabel standard til en rimelig kostnad. For å styrke rekrutteringen
35 til ingeniør- og teknologiutdanning, bør man få redusert studiegjelden ved fullført grad.

36 Alle norske studenter skal ha mulighet til å ta hele eller deler av utdanningen ved en
37 utdanningsinstitusjon i utlandet. Myndighetene må vende studentmobiliteten mot
38 verdensledende fagmiljøer og legge bedre til rette for å beholde utenlandske studenter i
39 Norge etter avsluttet grad. Dette vil også være et viktig virkemiddel for å øke kvaliteten i
40 ingeniør- og teknologiutdanningene.

41 Gratisprinsippet i høyere utdanning må gjenreises. Det er viktig at høyere utdanning
42 fortsetter å være gratis for norske studenter.

43 **Kompetanse for fremtiden**

44 Det er viktig å øke kvaliteten i høyere utdanning for å gi studentene et best mulig
45 læringsutbytte og sikre god gjennomføring av studiene. Kandidatene fra norsk høyere
46 utdanning bør gjennomgående ha kompetanse i verdensklasse med høy arbeidslivsrelevans.
47 Universiteter og høyskoler har et selvstendig ansvar for kvaliteten på sine utdanninger.
48 Samtidig har nasjonale virkemidler og styring en viktig rolle å spille.

49 Utdanningene trenger mer studentaktiv- og forskningsbasert undervisning og mer variasjon
50 i både undervisnings- og vurderingsformer. Alle som fullfører en grad i Norge, må kunne
51 vurdere bærekraft og etikk i sitt fagområde. Studenter har krav på et godt læringsmiljø
52 som ivaretar studentens psykiske og fysiske helse i studiesituasjonen.

53 Studieplasser i Norge må i vesentlig større grad dimensjoneres for å møte
54 arbeidsmarkedets behov. Det bør legges bedre til rette for gode overganger til høyere
55 utdanning, samt for fleksible utdanningsløp. Universiteter og høyskoler må få en større
56 rolle som tilbyder av etter- og videreutdanning.

57 NITO Studentene arbeider for studentenes rettigheter i samfunnet. Studenter må få bedre
58 tilgang til samfunnets sikkerhetsnett og gode overganger til arbeidslivet.

59 **Forskning i verdensklasse**

60 En offensiv forskningspolitikk er viktig for å forstå og løse samfunnsutfordringene vi står
61 overfor. Det norske samfunnet trenger en samlet og koordinert utdannings- og
62 forskningspolitikk for å skape flere fagmiljøer i verdensklasse. Deltakelse i Horisont Europa
63 og Norges forskningsråd er sentrale virkemidler for å oppnå disse målene.

64 Universiteter, høyskoler og forskningsinstitutter må tilby tryggere og mer attraktive
65 arbeidsbetingelser for å rekruttere de dyktigste forskerne. Studentene må introduseres til
66 forskningen tidligere for å styrke forskerrekutteringen og kvaliteten i utdanningene.
67 Forskning som finansieres av det offentlige skal være åpent publisert.

68 Akademisk frihet er en grunnleggende verdi som må ligge til grunn for all faglig aktivitet på
69 universiteter, høyskoler og forskningsinstitutter. Studentene skal være en del av det
70 akademiske fellesskapet, og må introduseres tidligere og i større grad til forskningen.

71 Alle virksomheter som utøver forskning, har et ansvar for forsvarlig praktisering av
72 forskningsetikk. Det er avgjørende med bred og kontinuerlig dialog om, og opplæring i,
73 forskningsetikk i fagmiljøene.

74 **Samfunnets fremtid**

75 Norge må gå foran som et lavutslippssamfunn og for produksjon av fornybar energi.
76 Avgjørelser må tas med hensyn til fremtidige generasjoner og miljøet. Samfunnet må
77 begrense store miljøinngrep og sikre en bærekraftig utnyttelse av ressurser som skog, hav
78 og fjell. Det er viktig å sikre biomangfoldet. Norske virksomheter skal ikke drive med
79 miljø- og klimadumping i andre land. Fremtidens næringsliv må være grønt, og det er
80 derfor behov for omstilling av næringslivet.

81 Norge må øke utviklingstakten og anvendelsen av nye energiteknologier. Vi må satse på
82 utvikling, forskning og investering i klimanøytral og miljøvennlig energi. Det må i større
83 grad settes av midler til energiforskning for å ivareta trygg tilgang til rimelig energi,
84 deriblant kjernekraft. Det er også behov for å stimulere til økt energieffektivisering.

Error! Use the Home tab to apply Overskrift 1 to the text that you want to appear here.

85 Ingeniører og teknologers rolle i samfunnet preges mer og mer av etiske utfordringer
86 knyttet til personvern og kunstig intelligens. Dette innebærer et større behov for et
87 tydeligere regelverk for disse områdene. Evnen til å stille kritiske spørsmål og vurdere de
88 langsiktige konsekvensene av teknologiene de er med på å utvikle blir viktig.

89 Teknologiutviklingen øker problemene med falsk og misvisende informasjon og skaper flere
90 ekkokamre i samfunnet. Dette må møtes av en rekke virkemidler for å sikre
91 informasjonssamfunnet.

92 **Studentdemokrati**

93 Universiteter og høyskoler har et ansvar for å legge til rette for et velfungerende og synlig
94 studentdemokrati. Studentrepresentanter må gis tilstrekkelig støtte og opplæring til å
95 utføre sine verv godt.

96 Engasjerte studenter er avgjørende for å utvikle studiekvalitet, studentvelferd og
97 lokalsamfunnet. Studiene må i større grad tilrettelegges for studenter med tillitsverv, og
98 kulturen for studentfrivillighet må aktivt opprettholdes.

99 Studentsamskipnadene skal være studentstyrte. Studentsamskipnadene skal sørge for et
100 tilpasset, tilgjengelig og rimelig velferdstilbud.